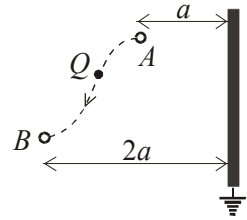
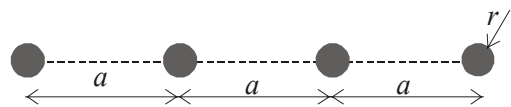

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE I (UNI)
izpit, 3. marec 2008

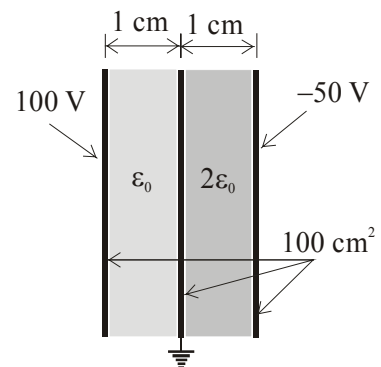
1. Zunanja sila povleče majhno z nabojem Q naelektreno kroglico na dvojno oddaljenost od ozemljene prevodne stene. Koliko dela opravi ta sila za omenjeni premik?

2. Štiri vzporedne žice enakih polmerov, $r = 2$ cm, in dolžin, $l = 100$ m, z razmaki $a = 20$ cm so galvansko povezane. Kot sestavljeno telo so naelektrene z nabojem $Q = 100 \mu\text{C}$. Koliko elektrine je na skrajni desni žici?

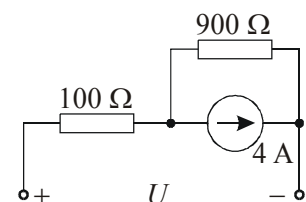

3. Krajni plošči sta na potencialih 100 V in -50 V, srednja pa je ozemljena. Določite naboj srednje plošče.

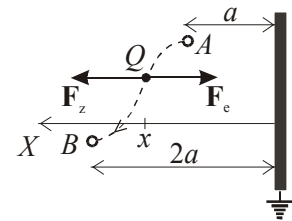
4. Za koliko odstotkov se spremeni upornost bakrenemu navitju, ko se mu temperatura s 40 °C poviša na 100 °C? Temperaturni količnik bakra pri 20 °C je $\alpha = 0,0039 \text{ K}^{-1}$.

5. Na kolikšno napetost U moramo priključiti vezje, da bosta moči sproščanja toplote v uporih enaki?

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE I (UNI)
izpit, 3. marec 2008, rešitve

1. Na elektrino Q , ki je na oddaljenosti x od stene, deluje električna sila, $F_{ex} = -Q^2 / (4\pi\epsilon_0(2x)^2)$. Njej drži ravnovesje zunanja sila, $F_{zx} = Q^2 / (4\pi\epsilon_0(2x)^2)$. Ta opravi za premik naboja za dx v levo delo $dA_z = F_{zx} dx$, za premik od oddaljenosti a do $2a$ od stene pa delo $A_z = Q^2 / (16\pi\epsilon_0) \int_a^{2a} dx/x^2 = Q^2 / (32\pi\epsilon_0 a)$.

2. Nabojna na srednjih žicah naj sta Q_1 , na krajnih dveh pa Q_2 , da velja: $Q = 2Q_1 + 2Q_2 = 100 \mu\text{C}$.

$$\text{Potenciala srednjih in krajnih žic sta: } V_1 = \frac{Q_1/l}{2\pi\epsilon_0} \left(\ln \frac{1}{r} + \ln \frac{1}{a} \right) + \frac{Q_2/l}{2\pi\epsilon_0} \left(\ln \frac{1}{2a} + \ln \frac{1}{a} \right) + C,$$

$$V_2 = \frac{Q_1/l}{2\pi\epsilon_0} \left(\ln \frac{1}{2a} + \ln \frac{1}{a} \right) + \frac{Q_2/l}{2\pi\epsilon_0} \left(\ln \frac{1}{r} + \ln \frac{1}{3a} \right) + C. \text{ Ker pa so žice galvanjsko povezane, sta}$$

zgornja potenciala enaka: $V_1 = V_2 \Rightarrow Q_1 \ln \frac{2a}{r} = Q_2 \ln \frac{2a}{3r} = Q_1 \ln 20 = Q_2 \ln \frac{40}{6}$. Iz nje in prve

$$\text{enačbe sledi: } Q_2 = \frac{1}{2} \left(\frac{\ln 20}{\ln(40/6) + \ln 20} \right) 100 \mu\text{C} \cong \underline{\underline{30,6 \mu\text{C}}}.$$

3. Zaradi vrednosti potencialov krajnih plošč sta vektorja poljskih jakosti v dielektrikih usmerjena v desno, v smeri osi X . V levem je $E_{1x} = 100 \text{ V}/0,01 \text{ m} = 10 \text{ kV/m}$, v desnem pa je $E_{2x} = 50 \text{ V}/0,01 \text{ m} = 5 \text{ kV/m}$. Iz mejnega pogoja za vektor $\mathbf{D}$, $D_{2x} - D_{1x} = \epsilon_0 E_{2x} - 2\epsilon_0 E_{1x} = \sigma$, in vrednosti polj sledi $\sigma = 0 \text{ C/m}^2$, kar pomeni, da je tudi naboj na srednji plošči enak nič.

4. Upornosti navitij pri 40 in 100 stopinjah Celzija sta: $R_{40} = R_{20} (1 + \alpha(40 - 20) \text{ K})$ in

$$R_{100} = R_{20} (1 + \alpha(100 - 20) \text{ K}). \text{ Odstotek povečanja upornosti določa izraz}$$

$$\left(\frac{R_{100}}{R_{40}} - 1 \right) \cdot 100 = \left(\frac{1 + \alpha(100 - 20) \text{ K}}{1 + \alpha(40 - 20) \text{ K}} - 1 \right) \cdot 100 \cong \underline{\underline{22 \%}}.$$

5. Napetost U in tok I dvopolnega vezja povezuje enačba:
 $U = 100 \Omega \cdot I + 900 \Omega \cdot (I - 4 \text{ A})$. Moči na uporih bosta enaki pri $100 \Omega \cdot I^2 = 900 \Omega \cdot (I - 4 \text{ A})^2$, oziroma pri $I = \pm 3(I - 4 \text{ A})$.
 Enačba ima dve rešitvi: $I_1 = 6 \text{ A}$ in $I_2 = 3 \text{ A}$. Pri prvem toku je iskana napetost $U_1 = \underline{\underline{2400 \text{ V}}}$, pri drugem pa $U_2 = \underline{\underline{-600 \text{ V}}}$.

